

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

SCB, statistikmyndigheten

Yttrande över förslag om skyldighet för företag att lämna uppgifter till statistik avseende it-användning i företag

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet konstaterar att delaspekten små företag hade behövt beskrivas tydligare. En beskrivning av om speciella informationsinsatser planeras eller inte saknas och denna delaspunkt anses därmed bristfällig. Övriga delaspunkter är tillräckligt redovisade. Beskrivningen av problem och syfte anger att EU har ett krav på Sverige att redovisa statistik. Förslagsställaren redogör för hur inhämtningen av denna data ska gå till, vilken tidsram som gäller för att data i tid ska hinna inkomma till Eurostat. Förslagsställaren har också redogjort för varför alternativa lösningar inte bedöms vara möjliga. I denna del hade det varit önskvärt att också redogöra för de alternativa vetenskapliga metoder som skulle kunna vara möjliga, men som bedöms mindre effektiva för att frambringa kvalitativ data. Dock har förslagsställaren redovisat de avväganden som gjorts för att minska företagets börda där så är möjligt och att reducera kostnader för undersökningen.

Innehållet i förslaget

Statistiska centralbyrån (SCB) har för avsikt att utfärda föreskrift om skyldighet för företag att lämna uppgifter till statistik avseende it-användning med stöd av 15 § förordningen om den officiella statistiken.

Föreskriften föreslås träda i kraft den 10 januari 2025.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

I konsekvensutredningen beskrivs den undersökning om tillgången till och användningen av IKT i svenska företag som ska ske på uppmaning av EU. Undersökningen ligger i linje med regeringens digitaliseringsstrategi. Den mäter användning av olika typer av it-system och it-relaterade tekniker, vilket redovisas som andel av alla företag som har tillgång till eller använder den aktuella tekniken.

Inhämtningen av statistik är reglerad på EU-nivå och kommer att ske i flera medlemsländer. Undersökningen har sedan tidigare varit belagd med svarsplikt med stöd av förordningen om den officiella statistiken. Det finns stöd av EU-regler att undersökningen ska genomföras med

uppgiftsskyldighet. Förslagsställaren anser att undersökningen även fortsättningsvis ska vara belagd med svarsplikt för att upprätthålla statistikens kvalitet.

I EU-kommissionens initiativ Väg till det digitala decenniet ligger fokus på EU:s mål om digitalisering till år 2030. I praktiken kommer mål och prognoser från EU att följas upp genom att samla in nyckelindikatorer inom digitaliseringsområdet från den aktuella undersökningen. Därför är det av stor vikt att statistiken håller god kvalitet.

Frågeformuläret anpassas inför varje undersökningsomgång enligt huvudanvändarnas behov. Samtal förs mellan SCB, Finansdepartementet och myndigheter som har ett stort intresse av statistiken för att säkerställa att beslutsfattarnas och användarnas behov återspeglas av enkäten. Antalet frågor i enkäten beror på antalet anställda i företaget. Undersökningen för företag med 10 eller fler anställda innehåller 86 frågor (varav tre inte är obligatoriska att besvara). Undersökningen för företag med 0–9 anställda, så kallade mikroföretag, innehåller 34 obligatoriska frågor.

I undersökningen som är tänkt att genomföras år 2025 ingår en ny fråga rörande företagets totala omsättning under föregående år. Frågan ställs tillsammans med frågor om andelen omsättning från e-handel och är ett stöd för uppgiftslämnaren och SCB. Genom att fråga om företagets omsättning kan e-handelsfrågorna jämföras mot total omsättning. Förslagsställaren menar att detta förenklar arbetet med att tolka statistiken. Enligt intervjuer med företag har bördan av att lämna uppgifter i detta fall bedömts som liten enligt konsekvensanalysen.

Regelrådet finner att beskrivningen av problemet och syftet med förslaget är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

I konsekvensutredningen anges att då Sverige är ålagt att rapportera denna statistik till Eurostat enligt Kommissionens genomförandeförordning blir effekten av en utebliven föreskrift om uppgiftlämnarskyldighet att undersökningen genomförs utan svarsplikt. Utebliven föreskrift och därmed utebliven uppgiftsskyldighet riskerar, enligt förslagsställaren, att leda till markant försämrad kvalitet i statistiken då färre företag i ett sådant fall kommer att besvara undersökningen. Skattningarna och analysen av den insamlade statistiken riskerar enligt förslagsställaren att bli missvisande. Effekten blir då att statistiken blir mindre användbar som beslutsunderlag. För uppgiftslämnarna skulle effekten bli att de kan välja att bortse från att svara på undersökningen och därmed bespara sig den tid som den hade krävt från deras ordinarie arbete.

Regelrådet finner att beskrivningen av om ingen åtgärd vidtas är godtagbar.

Alternativa lösningar

Förslagsställarens uppfattning är enligt remissen att det inte finns något alternativ till en direktinsamlad enkätundersökning för att insamla den efterfrågade statistiken. Detta då den behöver uppnå en god kvalitetsnivå. Vidare uppges att den främsta nackdelen med behovet av direktinsamlade data är bördan för uppgiftslämnare. Bördan innefattar både kostnad i tid och resurser. Fördelen med en föreskrift avseende svarsplikt för undersökningen är att den goda svarsfrekvensen bibehålls vilket bidrar till måluppfyllelse gällande kvalitetskraven i Kommissionens genomförandeförordning. De europeiska kvalitetskraven rör enbart statistik över företag med 10 eller fler anställda. Uppgiftslämnarskyldighet avseende mikroföretag kan därför i relation till lagstiftningen utelämnas och undersökningen vara frivillig. Fördelen med

detta är att mikroföretagen får möjlighet att undvika de kostnader i tid och resurser som deltagande i undersökningen innebär. Statistik över mikroföretag är dock av stor vikt för huvudanvändarna, såväl nationellt som på EU-nivå.

Förslagsställaren uppger att det idag inte finns alternativ till att ersätta direktinsamlade enkätdata med andra datakällor. I det fall regleringen inte skulle komma till stånd skulle konsekvenserna bli en drastiskt minskad svarsfrekvens och därmed försämrad kvalitet enligt förslagsställarens bedömning. För att kunna producera, publicera och leverera indikatorer som uppfyller kraven i genomförandeförordningen anser förslagsställaren att svarsplikt är av stor vikt och att en föreskrift om uppgiftslämnarskyldighet bör utfärdas för undersökningen. Enligt remissen anser förslagsställaren även att mikroföretagen bör omfattas av föreskriften med hänvisning till vikten av statistik av god kvalitet även för dessa företag.

Förslagsställaren anser att direktinsamling av data är den enda möjliga vägen att erhålla kvalitativ statistik. Regelrådet har inte anledning att ifrågasätta att direktinsamlad statistik är en bra metod för att erhålla statistik av god kvalitetsnivå. Däremot hade förslagsställaren gärna fått redogöra för vilka andra insamlingsmetoder som står till buds och vilken grad av kvalitet dessa skulle kunna medföra för insamlat statistiskt material. Att välja en alternativ metod skulle enligt förslagsställaren under vissa omständigheter kunna leda till den positiva effekten att företagen i lägre grad tyngs med uppgiftslämnande. I konsekvensutredningen går dock också att utläsa att företagen har intervjuats om sin syn på uppgiftslämnandet och där har uppgivit att det inte är särskilt betungande. Det hade varit önskvärt att förslagsställaren vidare hade beskrivit alternativa insamlingsmetoder och dess effekter kvalitet av insamlade data. Det finns dock viss beskrivning av alternativa lösningar, även om den gärna fått vara mer utförlig gällande alternativa metoder.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar är godtagbar

Berörda företag

Av konsekvensutredningen framgår att ett urval görs av företag med 200 anställda. Bland företag med 0–199 anställda genomförs ett slumpmässigt urval. Mängden företag med 10 eller fler anställda förväntas uppgå till 5 100. Mängden mikroföretag förväntas uppgå till 3 100. Totalt förväntas cirka 8 200 företag ingå i undersökningen.

Det hade varit önskvärt att beskrivningen hade inkluderat uppgifter om företagen kommer ifrån alla branscher, eller om urvalet särskilt riktades mot vissa branscher.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag är godtagbar.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

Mikroföretag

Enligt konsekvensutredningen uppgick den genomsnittliga tidsåtgången för uppgiftslämnarna till 12 minuter baserat på antal frågor (33 frågor). På grund av att fler frågor inkluderas i 2025 års undersökning (34 frågor) justerar förslagsställaren denna uppgift till 15 minuter. I urvalet för 2025 års undersökning beräknas ca 3 100 mikroföretag att ingå, vilket ger en total tidsåtgång på $15/60 \times 3\,100 = 775$ timmar. Tillsammans med timkostnaden ger detta en uppskattad uppgiftslämnarkostnad på: $775 \text{ h} \times 1\,031 \text{ kr/h} \approx 800\,000 \text{ kr}$.

Företag med 10 eller fler anställda

Enligt konsekvensutredningen uppskattade uppgiftslämnare den genomsnittliga tidsåtgången för undersökningen år 2024 till 28 minuter. Uppskattningen baserades på frågor från undersökningen (86 frågor). I 2025 års undersökning uppger förslagsställaren att 83 frågor kommer att ingå. Svarstiden uppskattas förbli densamma och avrundas av uppgiftslämnare till 30 minuter. I urvalet för 2025 års undersökning beräknas ca 5 100 företag med 10 eller fler anställda att ingå, vilket ger en total tidsåtgång på $5\,100 \times 30/60 = 2\,550$ timmar enligt konsekvensutredningen. Detta ger en beräknad uppgiftslämnarkostnad på: $2\,550 \text{ h} \times 1\,031 \text{ kr/h} \approx 2\,650\,000 \text{ kr}$.

Den totala uppgiftslämnarkostnaden blir ungefär 3 700 000 kr, vilket är en ökning från förra året och drivs till stor del av prisökningen i timkostnaden. Då tidsåtgången är baserad på uppgifter från föregående års enkät, antalet företag i urvalet är en uppskattning och timkostnaden är baserad på data från 2023, bör dessa kostnader tolkas som en indikation på uppgiftslämnarnas kostnader.

Enligt konsekvensutredningen uppskattas inte företagen att erhålla intäkter till följd av förslaget.

Regelrådet finner att förslagsställaren har redogjort för beräkningar av förslagets kostnader för företag. Förslagsställaren har också redogjort för att inga intäkter förväntas. Beskrivningen har väl beskrivit kostnader och intäkter till följd av förslaget

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter är godtagbar.

Påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser

Påverkan på konkurrens

Ingen beskrivning av påverkan på konkurrens har återfunnits i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av påverkan på konkurrens är bristfällig.

Särskilda hänsyn till små företag

Ingen beskrivning av om särskilda hänsyn har tagits till små företag har återfunnits i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskilda hänsyn till små företag är bristfällig.

Andra relevanta konsekvenser

Av konsekvensutredningen framgår att för de minsta företagen kan undersökningen vara ett störande moment i verksamheten då en relativt större andel av verksamheten riskerar påverkas. Detta trots att de kan avsätta mindre tid för att ta fram uppgifter, då det kan antas vara enklare att samla in i mindre organisationer. För större företag kan organiseringen av verksamheten försvåra insamlingen av uppgifter för rapportering. Då undersökningen samlar in uppgifter som rör breda aspekter av företagets verksamhet, som vanligtvis sker i olika

delar inom företaget, blir detta mer tidskrävande för dem med mer komplexa organisationsstrukturer.

Regelrådet finner att beskrivningen av andra relevanta konsekvenser är godtagbar.

Åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter

Förslagsställaren uppger att genom förslaget vidtas flera åtgärder för att minimera uppgiftslämnarnas kostnader. Enkäten är utformad med filter som hjälper uppgiftslämnarna att endast besvara de frågor som är relevanta för deras verksamhet. För att underlätta uppgiftslämnandet kommer enligt förslaget en ifyllningsbar enkät i PDF-format som underlättar intern samordning hos uppgiftslämnarna att tillgängliggöras.

Regelrådet finner att förslagsställaren har föreslagit flera åtgärder som besparar kostnader och tid för företag i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Insamlingen är beräknad att påbörjas den 3 februari. Sista svarsdatum beräknas vara den 26 februari. Insamlingsperioden överensstämmer med Eurostats rekommendationer. Eurostat önskar att insamlingen ska utföras under första kvartalet 2025.

Regelrådet finner att förslagsställaren har beskrivit hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande genom att redogöra för tidsplanering som kommer att innebära att data kan delges EU:s institutioner innan utgången av första kvartalet 2025.

Ingen information framgår gällande om förslagsställaren anser att behov finns av speciella informationsinsatser.

Regelrådet finner att beskrivningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande är godtagbar. Beskrivningen av behov av speciella informationsinsatser är bristfällig.

Hur och när konsekvenserna av förslaget ska utvärderas

Efter varje avslutad undersökningsomgång genomför SCB utvärderingar av svarsfrekvens och bortfall. Uppgiftslämnarbördan undersöks även genom kommentarer och svarstid samt genom processdatorapporter om hur uppgiftslämnare rör sig genom enkäten. Utvärderingen syftar till att förenkla för uppgiftslämnare i framtida undersökningsomgångar samt säkerställa kvaliteten i statistiken.

Förslagsställaren har beskrivit att förslaget ska utvärderas gällande svarsfrekvens och bortfall och ett antal andra parametrar som visar på hur uppgiftslämnare använt enkäten. Syftet uppger förslagsställaren vara att säkerställa kvaliteten på statistiken.

Regelrådet finner att beskrivningen av hur och när konsekvenserna av förslaget ska utvärderas är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven.

Undersökningen lyder under Kommissionens genomförandeförordning om fastställande av de tekniska specifikationerna för datakrav för ämnet "IKT-användning och e-handel" för referensåret 2025, enligt Europaparlamentets och rådets förordning.

Regelrådet finner att den gällande EU-rätt som har legat till grund för förslaget har beskrivits. Förslaget går utöver EU:s minimikrav då EU inte kräver statistikinhämtning från mikroföretag. Dock redogörs för de krav som EU ställer på Sverige i denna fråga. Förslagsställaren redogör också för hur man avser att nå EU:s mål och att inhämtningen av information från mikroföretag tjänar till att stärka kvaliteten i data som senare ska rapporteras till EU. Utifrån denna beskrivning och utifrån sammanhanget läser Regelrådet konsekvensutredningen som att förslaget har gått utöver minimikraven och även att detta finns beskrivet i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven trots allt är godtagbar.

Övrigt av relevans för ärendet eller Regelrådets bedömning

Ingen övrig information av relevans för ärendet har återfunnits.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 20 november 2024.

I beslutet deltog i beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjer och Lars Silver

Ärendet föredrogs av Anna Nilsson

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Nilsson
Föredragande